Nagyvárad, 1900. VI. évfolyam 6. szám. Szerda, január 10.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 » — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 » — »
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . 6 » — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai u. 3. sz.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVARAD, január 9.

A dualizmus.*

Deák Ferencz alkotását az osztrák-magyar monarchia dualizmusát, mely a monarchiát több mint három évtizeden át, nemcsak föntartotta a sok heterogén elem által széthuzó erőfeszitések ellenére, hanem nagyhatalomhoz illő tekintélyt és hatalmas szövetségeseket is szerzett neki, erősen ostromolják és ha a jelek nem csalnak, — pedig alig csalnak — szét is fogják robbantani.

A széthuzó elemek mindegyike öntudatosan müködik, legalább azt hiszi maga felől. A németnek ideálja a nagy Németország: azt hiszi, hogy a feloszlásból ott fog dicsőségesen feltámadni. A mindenféle szláv-elem, a cseh, a morva, a tót stb. mind Oroszország felé gravitál; a románok Romániában vélik feltalálni boldogságukat. Feltalálni fognák-e mindezek az ő boldogságukat ott, ahol remélik? nem futnak-e csalóka lidérczfény után, mely őket romlásba vezeti? — azt most hiába mérlegelnénk.

De hát hogyan áll a dolog miránk, magyarokra nézve? Mi vagyunk »Európa burjai«; nekünk az egész Európában nincs egyetlen rokonunk se; ha a körülöttünk levő sok idegen elem mind elszakad tőlünk, mellőlünk, mi lesz mi belőlünk?... Éppen azért legalább is érthetetlen a magyar szélső ellenzéknek azon viselkedése, hogy ő is a dualizmust ostromlók seregébe szegődött? Meggondolta-e: mi lesz a magyar nemzetből, ha az osztrák-magyar monarchia feloszlik? Vagy azt hiszi, hogy az osztrák-magyar monarchia olyan szükségesség Európában, melyet föntartani annyira érdekében áll a többi nagyhatalomnak, hogy ilyesmire gondolni se lehet? Ezen föltevésre gondol valószinüleg és megnyugtatja lelkiismeretét az osztrák-magyar monarchia elég hosszu multjával, de legfőképpen azzal, miszerint ha az osztrák-magyar monarchia egyáltaljában feloszolható lett volna, vagy most is az lenne: ott volt az 1848—49-iki általános forrongás e birodalomban: és a hatalmaknak, különösen Oroszországnak, nem is nagy fáradságába került volna, hogy annak némely részét, mely önként is vonzódott hozzá, magához kaparitsa. De mit tett? kérdezi az ellenzék. Nem hogy hóditó kezét kinyujtotta volna, hanem ellenkezőleg: a monarchia háborgó elemeit az osztrák-magyar monarchia kötelékében leverte és engedelmességre szoritotta. Igaz, ugy volt. De az is igaz, miszerint napjainkban más csillagok járnak. Az a közmondás, hogy »a mult a jövő tükre« ma már értékét vesztette. A czivilizáczió, a vele járó nemzeti aspirácziók és a világ-merkantilizmus kapzsisága, minden hagyományos történelmi, politikai, társadalmi és más elveken, bontott ostorral átgázol és az a jelszó, hogy — »aki birja, az marja!«

Lehetnek talán olyanok is, kiket a »dunai konfederáczió« ábrándja kisért. No az valóban ábránd. Ugyan hogyan képzelhető az a konfederáczió ilyen zagyvalék-elemek között? milyen lenne az a sok nyelvü parlament, mi lenne annak a diplomatikus nyelve, milyen lenne annak a hadserege és ha lenne, milyen nyelven vezényelnék azt a hadsereget? Nem lenne-e czifrább ez a hadsereg az egykori »deutsche Bund« hadseregénél, melynek egyik gombját egyik, a másikat másik »duodeez Fürstenthum« szállitotta; és mire minden gombbal készen lettek: jött az ellenség és az egész tákolmányt tönkre verte. Bizonyosan furcsább lenne a konfederáczió »mixtum kompositum« hadserege; mert a Bund hadseregének legalább a nyelve egységes — német volt.

Hol találja meg tehát a magyar ellenzék, vagy miben, a kárpótlást, mit hazafisága — amit kétségbe senki se von — keres azon esetre, ha a nagy enerzsiával ostromolt dualizmus romba dülne? . . . Avagy talán a »perszonál unió«-ban hiszik feltalálni az ezer éven át tömérdek sokat szenvedett magyar nemzet boldogulását? Ez a hit sikert igérhet azoknak, akik tekintetbe nem veszik azt, miszerint ha a Szent István birodalma bevihető lenne az unióba, a mi szintén igen kétséges, de hogy a Lajtán túli részeket ki vinné be ez unióba, minő erő, minő hatalom? azt meg nem gondolják. Akik a Reichsrathban sok felé szakadva egymást ádáz dühhel ostromolják, hogy azok, bármily kormányforma alatt, békességben megéljenek egymással: annak hivéséhez roppant merész fantázia szükséges, olyan, amilyennel politikusnak birnia nem szabad! . . .

Egyetlen esetben lehetne talán kisérletet tenni az osztrák-magyar monarchiában a perszonál unióval: abszolut kor-

* Manapság nemcsak az államférfiak és politikusok, hanem a nagy közönség is élénk figyelemmel kiséri az osztrák zavarokat s aggódva gondol ezek következményeire. Ez az aggodalom nyilatkozik meg ebben a czikkben is, melyet egy rég hallgató munkatársunk küldött be. Aggodalmainak tagadhatatlanul van alapja, de a nemzetbe nem szabad kislelküséget csepegtetni. Szerk.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Cézár ébredése.

(Életkép.)

Morburger Károly után: **Idem.**

Futkosott lépcsőn fel lépcsőn le, ajtóról-ajtóra járt, egyik baráttól a másikhoz zarándokolt, mig végre ráakadt arra a Krőzusra, a kitől egy kis kölcsönpénzt kaphatott. És pedig egy summában mindjárt öt forintot. Mihelyt a pénzt kezeiben érezte, rögtön felszedte a sátorfát és kikotródott a szobából. Egy szempillantás alatt feledve volt mindaz a sok szenvedés, életuntság, levertség, melyen három nap óta keresztül ment, mindaz a sok keserüség, mely lelkében összegyülemlett, felszivta a véréből, elpárologtatta ezen érzelmeket az a tudat, hogy neki parázs öt forint feszeleg a zsebében.

Öt egész forint! Nosza rajta, hamar valami meleget abba az összeaszott gyomorba. De hova is menjen legelőbb? Hát a kávéházba. Itt egy óráig is el lehet még üldögélni a lapok mellett étkezés után. Igen-igen. A hasznosat mindig össze kell kapcsolni a kellemessel. Hisz egy mesebeli kandur sem lehet már előrelátóbb, praktikusabb és tapasztaltabb, mint ő. Tehát bátran előre a legközelebb eső kávéházba.

De az ördögbe is! Hm, ő ezeket a tultömött, fényes kávéházakat tulajdonképen sohasem szenvedhette. Olyan hideg, barátságtalan minden ezekben a luxus helyiségekken, sehogy sem tudja magát ott hosszasan jól érezni bennük. De mégis, az ő törzskávéháza most messze esik, odakint csurog az eső és lábtyüi, jobb ha nem is . . . Eh lánczosadta, befele!

Gyorsan benyit a kávéházba. Kalapját felakasztá a falon levő fogasra s hangosan kiált: »Pinczér, ide egy melange-t!«

Azután lassan beleereszkedett egy székbe és ugy tesz, mintha mélyen elgondolkoznék.

A pinczér végig méri éles szemeivel a vendéget. Ejha! — okoskodik magában — ennek az uraságnak ugyancsak kopottasok a ruhái. Azután meg nincs esernyője, sem felső kabátja, mikor olyan rettenetes idő van odakint. Kategoria: a honnan csak három krajczár borravalót lehet kivásolni. Tehát várhat! Ráérünk!

Az ilyen formán letaksált vendég pedig ezalatt ekképen elmélkedik: »Hm, öt forint! Hisz ez felségesen futja arra a négy napra, a mi még hátra van. Node hogyne! Még egy kis bojárosdit is játszhatni vele! Öt forint! Igen, kifutná erre is. Azonfelül négy nap mulván egy honoráriuma is esedékes lesz. Hisz ez pompás! Négy teljesen gondtalan nap virrad fel rá. Milyen kedvező végzet? Áldott gondviselés!« . . .

A pinczér, véletlenül meglöki székét a mint mellette elhalad. Ez egészen felkavarja a vérét a vendégnek, »Ejnye menydörgős adta teremtette, mi ez? Hol marad az ő melange-a«.

— Hé, kellner, mi van már azzal a rongy melanzszsal!?

A pinczér egy septiben kiejtett rögtönnel felel és tovább rohan.

— Ej-ej! Négy egész nap, mely alatt gondtalanul élhet. — Füzi tovább gondolatait. — Ez alatt szép csendesen elkészülbet majd azzal a munkával, melybe belefogott. Ugy-ugy elkészül! Sőt, ha jól megy, még abba a novellába is belekaphat, melyet már egy hete érlelget magában s melytől oly sokat vár. Igen, igen, igy már ez is sikerülni fog. Holnapután kész lesz az a haszontalanság, azután rögtön hozzá lát majd a másik munkához. Valami nagyszerü állapot az, mikor az embernek négy gondnélküli, négy munkára fordítható napja van!! . . .

Most nagy zajjal törtet be a kávéházba egy lármás társaság. A pinczér előzékenyen siet elébe az uj vendégeknek, elszedi tőlök az esernyőt, botot, kalapot és biztonságba helyezi ezen tárgyakat. Azután megtudakolja egyenként, mit óhajtanak és tova ropog.

Barátunk magához tér. Mi dolog ez? Asztala még most is üresen ásit rá. Ezer ördög, hisz ő is rendelt volna egy melange-ot, vagy mi? Igen, mit is gondol felőle ez az orczátlan

mányformával a Lajtán túli részeken, melyek elég fényes bizonyságát adták különben annak, hogy ők az alkotmányos kormányformára még nem érettek. De ott is csak ideig-óráig.

Ideig-óráig — mondjuk; mert hogy ez a bábel-torony a XX-ik században állandóságra számithatna anélkül, hogy összeomolván, épitőit maga alá ne temetné: azt csak valami durák muszkafaj hihetné el! Ha ilyen bábel-torony épitésnél akar segédkezni a magyar ellenzék az osztrákoknak: jó lesz megemlékeznie a felől a latin közmondás felől, hogy — »quid-quid agis prudenter agis et respice finem.«

K—ly.

A delegácziók munkarendje.

Január 9-én délután fél négy órakor a hadügyi albizottság hitelesitette a *Münnich* Aurél előadó által szerkesztett jelentést. Négy órakor az egyesült négyes albizottság tárgyalta a Bosznia és Herczegovinára vonatkozó előterjesztést. Január 10-én délelőtt 11 órakor a magyar delegáczió nyilvános ülést tart, melynek napirendjére a külügyi és tengerészeti albizottság jelentéseit tüzték ki. A mennyiben szükség lesz rá, a bizottság a tárgyalást a következő napon is folytatja. Január 12-én a magyar delegáczió nyilvános ülést tart, melynek napirendjére a pénzügyi és zárószámadási albizottság jelentéseit fogják kitüzni. Január 15-én a magyar delegáczió nyilvános ülést tart. A napirenden a hadügyi és az egyesült négyes albizottság jelentése (Bosznia és Herczegovina) lesz. A mennyiben szükséges lesz, a bizottság a tárgyalást a következő napon is folytatja. A delegáczió tagjainak tiszteletére rendezendő udvari ebédek január hó 12-én és 15-én lesznek.

—

Az oroszok előnyomulása.

Arról a konfliktusról, a mely Oroszország és Angolország közt küszöbön van a »Petersburger Ztg.« a következőket irja: A kaukázusi hadtest előcsapatának Tifliszből Kuskba történt áthelyezésénél természetszerüleg csak akadémikus föladat megoldásáról volt szó, melyben nem lehet fenyegetést látni Anglia ellen. Afganistánból érkezett angol s még hozzá téves jelentések, valamint indiai vészhirek adtak ugyan közvetlen alkalmat arra, hogy az orosz csapatoknak érdekes feladatot adjanak, melynek megoldását mindenütt megelégedéssel fogadják. Más időben az angol kormány ily hirt indokolatlan háboru-kiáltozással kisérne. Ma tanulságot fog levonni belőle és meg fogja érteni, hogy a kétségen felül álló tengeri uradalmára való hivatkozás Oroszországgal szemben ép oly keveset használ neki, mint a két dél-afrikai köztársasággal szemben. Az orosz kormánynyal szemben kétségtelenül engedékenyebbnek fog mutatkozni a tárgyalásoknál, mint máskülönben várható lett volna. Magától értetődik, hogy Oroszország nem kivánta ezt a hatást előidézni, de Angliának a dolga, hogy a kellő következtetéseket levonja. Politikai fejtegetéseinek további folyamán a nevezett lap a hajók, köztük a német gőzösök, lefoglalásáról beszél és megjegyzi, hogy Németország a tárgyalásokban, melyeknek nem tud kellő anyagi nyomatékot adni, aligha nyert egyebet kétértelmü udvariasságoknál.

Apponyi ministersége.

Budapest, január 9.

Hirt adtunk róla, hogy gróf *Széchényi* Manó miniszter leköszönése esetén gróf *Apponyi* Albertet nevezik ki a király személye körüli ministerévé. Ezt a hirt annak idejében az összes források megerősitették, a lapok is közölték, a minthogy a kulisszák mögött befejezett ténynek is tekintették.

Azóta azonban a konstellácziók, ugylátszik, változtak. Beavatott körökből kapjuk az értesülést, hogy mérvadó helyen csak ideiglenesen akarják betölteni azt a tárczát s mint hogy ideiglenes betöltésről volt szó, nem szemelhették ki Apponyit erre az állásra. Volt beszéd arról is, hogy ideiglenesen Fejérváry báró fogadja el a tárczát, de ezt a tervet hamar elejtették. A kombinácziő csak egy napig tartotta magát. Most már pozitivebb formában ölt alakot az a terv, hogy ideiglenesen Széll Kálmán fogadja el a tárczát mindaddig, a mig alkalmas férfiut nem találnak.

Ismételjük, hogy ezt beavatott körökből kapjuk.

Akármilyen különös szinben tünik is a dolog, különösen az, hogy ezek szerint Széll Kálmán három tárcza teendőit végezné, mégis regisztrálnunk kell.

Mert a forráson kivül, a melyből a hirt meritettük, más körülmények is arra mutatnak, hogy Apponyit ezuttal ismét megkerülik.

Ez pedig nem más, mint az az örökös tülekedés, titkos és nyilvánvaló zenebona, a mely azóta uralkodik a szabadelvü-párt kebelében, a mióta Széll Kálmán áll a kabinet élén. A heterogén elemek örökös harcza ez, a mely (bármilyen nagynak lássék is az egyetértés köztük bizonyos kérdésben) végre is roppant taszitó erőt foglal magában és lehetetlenné tesz minden együtt müködést.

A Tisza-csoport és az a frakczió a szabadelvü pártban, a mely titkon még Bánffy hive, mindig rossz szemmel nézte a volt nemzeti párt előnyomulását és győzelmes haladását a hatalom felé. A harczot ezek az elemek nem adják föl és igy áll elő az a csodálatos jelenség, hogy a mig annyi ember érzi magát jogosultnak, érettnek a ministerségre, mégis ugy változik a helyzet, hogy egy és ugyanazon embernek két, esetleg három tárczát kell elvállalnia.

Ez a harcz, ez a roppant kapkodás a hatalom felé tette azt is, hogy mindeddig a belügyminiszteri tárcza is Széll Kálmán kezében van. Mindjárt hivatalba lépése után megindultak a legélénkebb kombinácziók, hogy ki veszi át véglegesen a belügyminiszteri tárczát. S addig kombináltak, addig versengtek, a mig Széll Kálmán egyáltalában nem tudta meghatározni, hogy mikor, milyen körülmények közt, milyen inczidens alkalmából és a javára mondjon le a belügyminiszterségről. Még nem látta elérkezettnek az időt, hogy valamely frakczióval végképpen szakitson, pedig éppen a belügyminiszteri tárcza körül folyik a legnagyobb küzdelem.

Valószinü, hogy szivesen odázná el a döntést aziránt is, hogy kinek juttassa a király személye körüli miniszterséget. Mert a nyilt szinvallásra még most sem látja elérkezettnek az időt. De a kényszeritő körülmény az, hogy a ki jelenleg tölti be a miniszteri széket, beteg és lemondása közvetlen küszöbön áll.

---

pinczér! Azt hiszi tán . . . Persze csak két-három krajczárnyi borravalót néz ki belőle s azért . . . Talán ez is igyike azoknak, a kik az embereket kabátjaik szerint becsülik. Mert csak igy lehetséges. Hah! Az ilyen embereket szeretné összemorzsolni. Hisz megesik az emberrel néha-néha egy és más, ha a pénztárcza üres s az ember szegény, akkor meghuzza magát és sok mindent lenyel. A tarisznya is akkor legnehezebb, ha üres. Ilyenkor egészen meg van zavarodva az ember, s nem sokat törődik vele, ha itt-ott a tyukszemére hágnak. Ma azonban, a mai szent napon, azt a kutya rézangyalát ennek a világnak! ma egy csepp kedve sincs eltürni az ilyeneket. Neki ne kaparászszon ma senki az orra alatt! Nem, egy makulányit se! Le vele!! Untig elég van már a begyiben, eddig is. Különben is kicsoda ő, hogy ugy bánnak vele mint egy kutyával? Megálj, kamasz. Te éretlen ficzkó! Megtánczoltatlak! Felnyitom egy kissé azokat a bandzsal szemeidet!

Mit? Sértődötten távozni! Nem, azért sem! Helyén marad és meg mutatja ennek az ugrifülesnek, hogy mire képes. Furcsa tréfa volna, ha ez a szolga népség a maga formáju emberekkel olyan könnyedén elbánhatna i Igy paczkázhatna! Megemlegeti mai tettét holta után is a felől bizonyos lehet!

Mindaz a büszkeség, a mi csak szivében lakozott, felébredt és tótágast állt benne ebben a pillanatban. Hirtelen fel áll, székét hátra löki s több müvészi, semmint igazi haraggal menydörgi, ugy hogy az egész kávéház harsog tőle:

— Ejnye, a teremtését! Hát én még sem kapom azt a melange-ot? Micsoda gazdálkodás folyik itt.

A pinczér s a vendégek az orditó alak felé tekintenek. Ezt pedig most végleg elönti az epe. Kiegyenesedik, mint egy deszka, elkezdi kezeivel az asztalt döngetni, mi közben tovább rikácsol:

— Mit, ezt a helyet hivják kávéháznak? Hisz ez egy lebuj! Hol bitangol az a fizető pinczér a markör? Hadd nézek a szeme közé! Vagy inkább szólitsa ide az urát, mindegy!

A pinczér megriadva szalad tova, a markör megjelen, lecsendesiti a dühös embert és szép szóval bocsánatot kér. Csak tévedés, félreértés volt az egész — ugymond. De hiába!

— Szemfényvesztés. Lárifári! — Zsörtölődik az tovább. Engem nem tesznek bolonddá. Amit láttam, azt láttam. Micsoda uj divat az, hogy itt különbséget tesznek a vendégek közt? Az én pénzem tán rosszabb, mint a többié, mi? . . . Mint jó magam is, ugye? Ugy-ugy! Nézhet, csak mereszsze a szemét, ha jól esik! Ahányan csak idebent vannak, az egész pereputyban nincs senki, a ki különb ember volna, mint én! Sőt inkább silányabbak nálam, jegyezze meg, jóval silányabbak. S ha több pénzük van is, én arra nem adok semmit! Nekem meg több a sütni valóm, érti? Hallja maga, szól oda a pinczérhez, a ki a rendeléssel asztalához siet, — ezt a kávét vigye nekem viszsza! Majd a markör felé fordulva:

— Nekem nem kell, hogy ez az ember kiszolgáljon! Másik pinczért ide! Ez hozzon nekem, hogyis csak hm! — no hát egy theát . . . egy porczió felvágottat . . . s aztán . . . — hm — hm! — igen, egy üveg vöslauit! Igy! Most már tud mindent. A mi pedig a vendégekkel való bánásmódot illeti . . .

— De uram, kérem . . .

— No csak menjen, jobb szeretném már, ha azokat a holmikat magam előtt látnám.

A pinczér szaporán tova megy és nem sokára a fellázadt vendég előtt fekszik a sok, pompás fogra való.

Barátunk elégedetten csattant a nyelvével. De hó! Egy kissé komikus mégis, ahogyan ő ezekhez a holmikhoz hozzájutott. No de, legalább megmutatta ennek a pinczérnek, hogy mi lakik benne. Bizonyos, hogy a ficzkó nem fogja a kéménybe irni, a mit tőle kapott. No s aztán. A thea nem rossz, mindanzonáltal az a bojár szerep, melyet majmol, megkivánja, hogy a felét az asztalán hagyja. A felvágottból is csak nehány szeletet fogyaszt el, azután eltolja magától a tányérokat. — Csupán a boros palaczkot üriti ki fenékig. Ah, ezt a pompás vöslauit vétek volna elpocsékolni! A mint a drága nedü ereiben végig fut, egyszerre jó kedvü és önelégedett emberré lesz tőle.

Hahaha! Ez a kellner ugyan megkapta a

Igy hát határoznia kell.

Nem tudjuk Apponyi ellentállása is közbejátszott-e a dologba, vagy tisztán a széthuzó elemek akadályozzák-e meg kinevezését. Bizonyos, hogy nem Apponyi és Széll személyes differenciája okozza, ha csakugyan nem őt nevezik ki. Ugy tudjuk, hogy Apponyi és Széll között semmi olyas dolog nem merült föl, a mi a jó viszonyt megzavarta volna, ámbár a jelek egyidőben Apponyi elkedvetlenitésére mutattak.

Mindez azt teszi valószinüvé, hogy igenis: a »pártok a pártban« nehezitik meg, sőt lehetetlenné teszik a miniszteri tárczák betöltését és teremtik meg az anomáliát annyira, hogy egy embernek három tárczát is el kell vállalnia.

Az angol-bur háboru.

A külföldi hireket egészen a délafrikai harcztéren lefolyó nagy események abszorbeálják. Az angolok, ugylátszik, mindenképpen győzelmi hirrel akarnak szolgálni ugy honfitársaiknak, mint pedig a világnak, hogy azután némi büszkeséggel kérhessenek békét. Most már bizonyossá vált, hogy egyáltalában nem reménlhetnek semmit, mert egyetlen egy győzelmet sem tudtak kivivni, egyetlen egy eredményt sem tudtak elérni. Miután pedig győzni nem tudtak és nem tudnak, már azt is győzelmi hirnek tüntetik föl — ha valahol meg nem verik őket.

Az, hogy az összes lapok az egész flotta mozgósitását követelik, azt bizonyitja, hogy más irányban is meg vannak szorulva és félnek olyan eshetőségek bekövetkezésétől, amelynek hordereje kiszámithatlan.

Tegnap az izgatottság tetőfokra hágott Londonban, mert a várva-várt győzelmi hir megérkezni látszott. Délfelé elveszettnek látszott minden remény, hogy White tábornok győzelmét és azt, hogy ötszáz burt elfogott, megerősitik, mert déli tizenkét óráig szmmiféle hivatalos jelentés vagy erre vonatkozó más hir nem érkezett. Ellenkezőleg White hosszu hallgatása aggodalmat szült, mig végre délben az ujságelárusitók hirtelen kiáltással jelentek meg az utczán: «Great british victory !» (Nagy angol győzelem.) Futó tüzként terjedt el a városban a hir, mindenki meg volt lepve, óriási izgatottság támadt és nem emlékeznek rá, hogy valaha az utczán a lapokat olyan tömegekben árusitották volna. A vélt győzelmi táviratot hangosan olvasták föl az utczán, de csakhamar csalódás ült ki az arczokra, mert a lapok külön kiadásai egy távirati ügynökség nyomán három sorban csak azt jelentették, hogy a fénytáviró White győzelmét megerősitette. Ez a távirat azonban még szombat estéről kelt, tehát White győzelmének megerősitése szempontjából semmiféle jelentőséggel nem birhatott.

Délután három órakor ujabb izgatottság támadt, mert a lapok a harczról egy távirati ügynökség részletes jelentését közölték. A lapokat ismét elkapkodták, de hivatalos megerősités hiányában az általános izgatottság és feszültség még nagyobb fokra hágott. A hadügyminiszteriumot minden oldalról ostromolták, különösen a katonatisztek és katonák feleségei rohantak oda, hogy biztos hireket halljanak.

Ezekben a válságos perczekben a rikkancsok ujabb külön kiadásakkal jelentek még és most ezt kiáltották: »Official news from White confirmation of victory«. Igy hát végre megérkezett a várva-várt hivatalos megerősités, melynek fő jelentősége abból állt, hogy Ladysmith még nem esett el.

*

Mai **táviratainkat** a következők:

Washington, január 8. A szenátusban Pettigrew határozati javaslatot nyujtott be, a mely fölhatalmazza a kormányt, hogy az Anglia és a két dél-afrikai köztársaság között folyó háboruban ajánlja föl közbenjárását.

Manchester, január 8. *Balfour*, a kincstár első lordja, Manchesterben választói előtt beszédett mondott, a melyben a mai helyzetet összehasonlitotta az egy évvel ezelőtt volt helyzettel, a mikor a fasodai incidenst ugy Angliára, mint Franczia-országra nézve tisztességgel elintézték. Ugy látszott akkor, mintha a két hatalmasságot egy pillanatra elidegenitette volna egymástól a nézeteltérés, a mely ma szerencsére egyszersmindenkorra megszünt, Balfour azután visszapillantást vetett a háboru előtti eseményekre s azt mondja, hogy nézete szerint a Transzvállal szemben fölmerült nehézségek daczára sem tartotta senki sem, de legkevésbé a kormány elkerülhetetlennek, vagy csak nagyon valószinünek is a háborut. A kormány nem tiltakozott Transzvál fegyverkezése ellen, mert Jameson betörése nem engedte meg, hogy felszólaljon. Transzvál kormánya mindig azt válaszolhatta volna, hogy fegyverkezése nem Anglia, hanem rablók ellen irányul. Anglia tehát készületlenül kezdte meg a háborut. Nem is fegyverkezhetett támadásra, mialatt a tárgyalások függőben voltak, hanem csak azt tehette a mit szükségesnek tartott a védelemre. A szónok nem hiszi, hogy valaki rábirhatta volna a kabinetet, hogy más valamit tegyen, mint a mit tett. Megengedi, hogy Anglia kevesebbre becsülte a burok harczképességét. A szerencsétlen ladysmithi csapdára ugyan nem gondolt a kormány, de a burok nem nyomultak annyira előre a britt területen, hogy akár a legfélénkebb embernek is meg kellene ijednie. Balfour végre kiemelte, hogy a kormány teljesen szabad kezet hagyott a tábornokoknak. A harcz az afrikai birodalom megvédéseért folyik és az angolok végig fogják küzdeni ingadozás nélkül ugy, hogy ilyen háboru nem fog többé támadhatni Afrikában. Végül gunyosan foglalkozott a szónok azzal a külföldön hangoztatott jóslattal, hogy megkezdődött a britt birodalom felbomlása.

Budapest, január 9. (Saját tud. táv.) Londoni táviratok szerint a burok szakadatlanul bombázzák a várost. A Ladysmitból kivezető utat drótfonattal elzárták, a mely csengőkkel van felszerelve. A csengők a drótnak legcsekélyebb érintésére figyelmeztetik az őrséget.

Boston, január 8. Massachusetts állam demokrata pártjának központi bizottsága elhatározta, hogy a buroknak országuk szerencsés védelméhez gratulál.

London, január 9. A londoni reggeli lapok közleményei szerint attól félnek, hogy White ellenálló képessége nagyon meggyöngült.

Városi közügyek.

A közgyülés tárgysorozata.

Holnap csütörtökön délután 3 órakor tartja Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága ez évben első közgyülését.

A tárgysorozat elég terjedelmes, de aligha lesz nagyobb vita, mert a villamos vasut ügyében a mult gyülésen leszavazott polgármesteri válaszra nézve is, a közbejött dolgok folytán, csendes elintézés remélhető.

Valószinüleg a függő kölcsön tárgyában fognak hosszasabban beszélni.

A tárgysorozat a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának folyó évi január hó 10-én, esetleg következő napjain, mindenkor délután 3 órakor kezdődő közgyülésén következő ügyek fognak tárgyaltatni:

1. Polgármesteri havi jelentés.
2. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur körrendelete a közjövedelmi bérlők kereskedelmi s iparkamarai illeték kötelezettsége tárgyában.
3. A földmüvelésügyi miniszter ur leirata a pásztorokról és legeltetésről alkotott szabályrendelet jóváhagyás iránt.
4. Polgármester jelentése a mult havi közgyülésen tett felszólalás folytán a villamos vasut és erőátviteli szerződések jelen állására vonatkozólag.
5. A tanács előterjesztése a város részére szükséges függő kölcsön tárgyában.
6. U. annak előterjesztése a kir. tábla kibővitése ügyében.
7. U. annak előterjesztése a Szent-László kórház részére szükséges szabályrendeleti tervezet iránt.
8. U. annak előterjesztése Gábor János s társainak a Réten rendszeresitendő szegényorvosi állásra vonatkozó inditványa tárgyában.
9. U. annak javaslata az iskola és tanitó védelmére alkotott szabályrendeletre vonatkozólag.
10. U. annak előterjesztése a hegyközségi birtokosok választmányának a hazai borok védelme irénti lépések megtétele tárgyában.
11. U. annak javaslata egy kőnyomda felállitása ügyében.
12. U. annak előterjesztése a 7. hadtest parancsnoksága által zabraktár részére kért közterület átengedése tárgyában.
13. U. annak javaslata Szolnok-Doboka és Kolozs megyéknek a törvényhozás suly, tekintély s hatalma emelése érdekében teendő eljárás iránti megkeresés tárgyában.
14. U. annak jelentése a város ellen Glatz Vilmos által inditott pörről.

---

magáét ! Beadott neki alaposan. Pompás volt és eredeti ez a jelenet. Hogy bámult rá az Istenadta ! No de nem tagadhatja meg magától azt az örömet, hogy még egy tréfát ne müveljen ezekkel az emberekkel. Eh üsse a kő, ugy is vége már mindennek ! Ha már leguggoltam, hát ugrok is egyet !

— Fizetek !

Erre majésztetikusan egyenliteni ki a számlát és olyan bőkezüen bánik a borravalóval, hogy már csak két forintja marad a pénzéből, Most vontatottan igy szól pinczérhez:

— Keritsen nekem egy fiakkert!

A bérkocsi előáll, ő beszáll a kocsiba és odakiáltja a kocsisnak a házszámot. Azután hátraveti magát a duzzadt bőrülésen s élvez, mintha csak a hetedik menyországban volna.

— — — — — — — — — — — — — — —

Este van. A zivataros nap után kényelmesen nyujtózkodik szobájában. A dolgozásból és a négy goodnélküli napból persze nem lett semmi, ez azonban legkevésbbé sem bántja őt.

— A pénznek vége, oda van! — Vigasztalódik magában. — De legalább megmutattam ennek a ficzkónak, hogy kivel van dolga. Hej, mégis mindig hallom a lélekzetét itt az ingem alatt Césárnak, az ember zsarnokának. S ezt én nem is engedem megalázni magamban soha. Erre is érdemes még áldozni valamit ebben a nyomorult életben. Biz' Isten érdemes!

———

15. U. annak előterjesztése báró Königswarter Hermann kövezetvám átalánya ügyében,
16. U. annak előterjesztése a lat. szert. káptalan kövezetvám átalányára vonatkozólag.
17. U. annak jelentése az irodaszerek szállitására megtartott árlejtés eredményéről.
18. Gyelán Demeter földbérleti szerződése.
19. Csiszér György földbérleti szerződése.
20. Czimmer Károly földbérleti szerződése.
21. Szentesi Imre és Fazekas Zsigmond földbérlet átruházási kérvények.
22. Csodán László és Szinyur János földbérlet átruházás iránti kérvények.
23. Győr szab. kir. város közönségének határozata a háziipar pártolása érdekében.
24. A központi választmány az országgyülési képviselők 1900. évre érvényesen összeállitott névjegyzékét beterjeszti.
25. A központi választmányba dr. Márkus László lemondott tag helyébe választás.
26. Rácz Mihály főjegyző szabadságidő engedélyezése iránti kérelme.
27. Lukács Ödön aljegyző szabadságidő meghosszabbitása s fizetése egyrészének folyóvá tétele iránti kérvénye.

Miről midőn a törvényhatósági bizottság t. tagjait értesiteni szerecsém van, egyszersmind tudatom, hogy a közgyülési tárgyak a közgyülést megelőző napon a város tanácstermében kitéve lesznek s bárki által megtekinthetők.

Rácz Mihály
főjegyző.

Előfizetési felhivás.

Január 1-étől második lustrumát, VI. évfolyamát kezdte meg a »Tiszántúl«.

Öt esztendő küzdelmes munkájára s e kitartó munkában nem egy sikerre tekinthet már vissza lapunk.

E hosszu idő alatt nem hajhásztunk zajos politikai sikereket, hanem szorgalmasan igyekeztünk erősiteni a keresztény szellemü és hazafias irányu közvéleményt, ápolni a szemlátomást erősödő hitéletet, védeni a magyar föld és magyar ipar érdekeit, terjeszteni az agráreszméket, erősiteni és szervezni az egészséges társadalmi és egyleti mozgalmakat. Önzetlenül állottunk mindenkor az igazi közérdek szolgálatában, ez vezetett bennünket akkor is, mikor szavunkat visszaélések ellen kellett felemelnünk.

Törekedtünk arra, hogy gyorsan és hüségesen referáljunk mindenről, bárhol történjék is, mi olvasóinkat érdekelheti, de óvakodtunk attól, hogy magán- vagy családi-ügyeket hurczoljunk olvasóink elé.

Gondunk volt a kiváló müvészeti és irodalmi események ismertetésére s a jó irányu szépirodalom ápolására.

A közönség megszerette s felkarolta lapunkat. Hálásak vagyunk érte, de hogy az uj évben kettőzött buzgalommal s hatványozott eredménynyel müködhessünk régi programmunk megvalósitásán, bizalommal kérjük a t. közönség hathatós pártfogását.

Lapunk egyike az ország legolcsóbb napilapjainak.

Előfizetési áraink u. i. a következők:

Helyben kiadóhiv.-ból átvéve:	Helyben házhoz hordva:
Egy évre 16 korona.	**Egy évre 20 korona.**
Negyedévre 4 korona.	**Negyedévre 5 korona.**

Vidékre postán küldve:

Egy évre 24 kor.	**Negyedévre 6 kor.**

A „TISZÁNTÚL" szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Február 1. Joghallgatók felolvasó estélye Margittán.

* **Szent Antal kenyere Várad-Ujvároson.** A szeretet mindent pótol. Ma pedig valóban annyi a pótolni való, hogy csakis a hittel támogatott szeretet nem merül ki a nagy munkában. Különösen igy télviz idején sokasodnak meg a bajok s hiányzik nem egyszer még a mindennapi kenyér is. Az egyház hamar észrevette a szegények nyomorát s ismét behozta hivei közé a legszentebb kommunizmust, melyben egy nagy szent nevében nem tudja a jó módu kinek ad s nem tudja a szegény, hogy kitől kapott. Ez az igazi önzetlen szeretet . . .

Most készült el a Sz. László plebánia hivatalában a Sz. Antal perselyének mult évi kimutatása. Egy ismert buzgóságu és jó szivü urnö állittatta fel a templomban a nagy szent remek szobrát s a felállitás pillanatától kezdve soha sem volt tisztelők nélkül a szent emléke, a plébános pedig a legnagyobb hálával gondolhat a szentre, kinek emléke s pártfogása annyi szegény hivén segit. A mult évben begyült a perselybe 1497 frt 05 kr. Egy drb 20 frtos arany, egy császári arany és egy régi Máriás. Kiosztatott 6310 kiló buzakenyér s alaptőkéül Szent Antal segitsége czimén 850 frt kamatozik a takarékpénztárban, mely előre nem látható szükség esetére tétetett félre abból, a mi a nyári hónapokban gyült össze, amikor kevesebb s egitséget kell nyujtani.

* **A villamos vasut a közgyülésben.** A villamos vasut épitése tárgyában tudvalevőleg a törvényhatósági közgyülés többsége nem vette tudomásul a *Gábel* Jakab interpellációjára adott polgármesteri választ s igy azt a mostani közgyülésre tárgyalás végett kitüzték. A holnapi közgyülésen a polgármester ismertetni fogja, hogy a miniszter leirata már megérkezett s most ujabb tárgyalás alatt áll az ügy, amely felett még ezen hónapban rendkivüli közgyülésen határozhatnak.

* **A sétaterek gondozása.** A Rhédey-kert felügyelő-bizottsága megkereste a várost, hogy már most nyilatkozzék, vajjon a folyó évben általa fogja-e kezeltetni a város sétaterein és az utczákon levő ültetvényeket. A miniszter ugyanis utasitotta a várost, hogy az ültetvények gondozását házilag kezeljék, a közgyülés azonban ez ellen feliratot intézett a miniszterhez, a melyet *Szokoly* Tamás törvényhatósági tag megfelebbezett. A városi tanács azonban másként gondolkozik s az ügyet a közgyülés kikerülésével, saját hatáskörében akként intézte el, hogy 3000 koronát kiutalt a Rhédey-kert felügyelőségének, a folyó év első negyedére. Ez ellen *Komlóssy* József gazd. tanácsos és *Dús* László v. főügyész különvéleményt jelentettek be.

† **Novák Antal.** A szatmári káptalannak gyásza van, nagyprépostját vesztette *Novák* Antalban. Az elhunyt főpap igénytelen életü, barátságos modoru ember volt, ki mint rektor, a papnevelés terén is elismerésre méltóan müködött. Haláláról a szatmári káptalan, következő gyászjelentést adott ki:

A szatmári Székeskáptalan fájdalmas szivvel tudatja kartársának Nagyságos és Főtisztelendő *Novák* Antal Nagyprépostnak, sz. György vértanuról nevezett chanádi apátnak, aranymisés áldozópap és a szatmári egyházmegye Nesztorának stb. életének 77., áldozópapságának 53. évében hosszas szenvedés és a szentségek többszöri ájtatos felvétele után f. hó 7-én történt elhunytát.

Temetése folyó hó 9-én reggeli fél 9 órakor ünnepélyes gyászmisével fog megtartatni.

Szatmár, 1900. január 7.

Az ö. v. f. n.

* **Uj egyetemi tanár.** A budapesti tudomány egyetemre a boncztan rendes tanárává Ő Felsége dr. *Lenhossék* Mihályt, a tübingeni egyetem nyilvános tanárát nevezte ki. A legérdemesebb férfiak egyike került a magyar tudomány katédrájára. *Lenhossék* Mihály a komoly tudomány nagyon kiváló bajnoka, ki évek hosszu során át a külföldi egyetemen is a magyar népnek tiszteletet és dicsőséget szerzett. Apjának összes nagyszerü tulajdonságát örökölte a tudományban. Egyformán, ugymint buvár és mint pedagógus. Lenhossék Mihály kinevezése egyetemünk egyik kiváló előnye.

* **A város kölcsöne.** Nagyvárad-városának már elodázhatlanná vált a kölcsön felvétele, mert az elvállalt kötelezettségek teljesitését a közel jövőben csak igy lesz képes teljesiteni a városi pénztár. A polgármester és főszámvevő hónapok óta tárgyalásokat folytatnak egyes pénzintézetekkel. A pénzügyi és gazdasági szakosztály ma, szerdán délután 3 órakor ülést tart a városházán a felveendő kölcsön tárgyában.

* **Szemle a honvédlaktanyában.** A honvéd lovassági laktanya raktárai ellen kifogásokat emelt a honvéd parancsnokság. E tárgyban tegnap délután vegyes bizottság volt a helyszinén, ahol megállapitották a szükséges pótlásokat, illetve javitásokat.

* **Beküldetett.** Már több esetben előfordult, hogy gyerkőczök, vagy éretlen suhanczok este az utczán hölgyek ruháit betintázták, vagy más festékkel bekenték, a mi által a ruha foltot kapott, vagy teljesen el is kellett lökni. Egy jó rendőrséggel biró városban ennek nem volna szabad megtörténnie, ügyeljen a rendőr az ily gyanus alakokra, ne pedig a kirakatokat nézze. A hölgyközönség nem csinálhat botrányt az utczán. Nagyvárad, 1900. jan. 1. Egy hü olvasó.

* **Kivonat a posta- és távirda-tarifákból.** A kötelező koronaszámitásnak a postán történt behozatala alkalmával a kifüggesztett hirdetmény nagy hangon tudatta a közönséggel, hogy az uj postai és táviróhivatali dijszabályzat bármely postán két fillérért kapható. A dijszabályzat a kellő időben ki is került a nyomdából, de az illető szakhivatalok kezelő irodáinak nehézkes müködése révén napokig sem jutott el minden postahivatalba. A levelező közönség ezután a lapokból értesült jól-rosszul arról, hogy micsoda leveleknél és küldeményeknél micsoda fizetésfölemelések történtek s ha a föladásnál a tőle szedett bélyegtöbblet helyességét ellenőrizni akarta, kénytelen volt ebbeli szándékát a dijszabályzat szétküldéséig felfüggeszteni. Ma az uj

rend kilenczedik napján, végre megérkezett a legtöbb postahivatalhoz az uj tarifa-kivonat, amelyből kitünik, hogy az egyszerü levelek dija 20 grammig ezután is 10 fillér, 20—250 grammig 20 fillér, 250—300 grammig 30 fillér, a levelezőlap 4 fillér, az ajánlási, a térti vevény és a tudakozódvány-dij külön-külön 25—25 fillér, az expresszdij pedig 30 fillér a belföldi forgalomban. A tarifa-kivonat kétségkivül sok kellemetlenségtől szabaditja meg a tisztán látni óhajtó közönséget.

* **Szegények orvosa a Réten.** Gábor János és több polgártársa már régebben az iránt folyamodtak a városhoz, hogy a Réten egy szegény-orvosi állás létesittessék, a ki a szegény betegeket gyógykezelje, mivel a kerületi orvosok más, sokoldalu elfoglaltatásuk mellett erre nem rendelkeznek elég idővel. — Ugyancsak pár évvel ezelőtt dr. *Hovángi* Ferencz akkori városi főorvos azon inditványt tette, hogy a Szent-László (járvány) kórház kezelése és a halottkémi teendők végzésére egy uj orvosi állást rendszeresitsenek. A tanács, mint állandó választmány tegnap foglalkozott ezen régi ügyekkel s azt javasolja a holnapi közgyülésnek, miszerint a város pénzügyi helyzete nem engedi meg az uj állás létesitését; különben is a jelenlegi állapot kielégitő s igy az inditványok felett a közgyülés térjen napirendre.

* **Az ujonczozási lajstrom közszemlén** A védt. utasitás I. rész 30. §-a értelmében ezennel közhirré tétetik, miszerint az 1900-ik évi ujonczozáshoz szükséges összeirási lajstromok folyó évi január hó 10-től 18-ig terjedő nyolcz napon át közszemlére kitéve lesznek s ezen időben a hivatalos órák alatt a városi katonai ügyosztály 3. sz. szobájában bárki által megtekinthetők és a netáni kihagyás vagy téves bejegyzés, avagy a szolgálati kötelezettség teljesitése tekintetében megengedett valamely kedvezmény iránti folyamodványok ellen támasztandó kifogások vagy észrevételek ottan elfogadtatnak. Nagyvárad, 1900. évi január hó 7-én. *Darvassy* tanácsnok.

* Az **olasz borok ellen.** A magyarországi bortermelők, akik óriási költséggel és fáradsággal ujra ültették a filloxera által kipusztitott területeket, nagyon érzik az olasz borok beözönlésének káros hatását, amit az alacsony vámok tesznek lehetővé. Nagyvárad város hegyközségének választmánya szintén felszólalt az olasz borok beözönlése ellen s feliratot intéz a földmivelésügyi miniszterhez. Nagyvárad város tanácsa a feliratot beterjeszti a holnapi közgyülés elé, azzal, hogy a törvényhatóság pártolja a feliratot.

* **Telefon használat a vidékiek számára.** Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur folyó hó 10-én kelt 80973. sz. magas rendeletével megengedte, hogy a városi távbeszélő-hálózat környékbeli előfizetői a vármegyéjük területén levő és hálózatukkal összeköttetésben álló törvényhatósági távbeszélő hálózat előfizetőivel és nyilvános állomásaival saját helyiségükből beszélhessenek, ha ezért rendes előfizetési dijon felül még évi 12 frt kapcsolási dijat fizetnek. A nyilvános állomásról folytatott minden egyes 5 perczig tartó ilyen beszélgetésért 50 kr. fizetendő. Nagyvárad, 1900. január 4-én. *Schöpflin,* kir. tanácsos, posta-táv. igazgató.

* **Emberek hullása.** Vajda-Hunyad közvetlen szomszédságában, Rákoszón egy idő óta sajátságos módon hullanak az emberek. Valósággal hullanak, mert egyik perczben még ép egészségesek, de már a következő perczben összeesnek s ha nem áll is be rögtön halál, mig el nem hunynak, sem beszélni, sem bármi tagjukat megmozditani nem képesek. Rövid idő alatt igy pusztult el 25—30 ember. Vajda-Hunyadon január 7-én történt az első ilyen eset, Az egyházfi felesége tegnap reggel hirtelen összerogyott és 8 órakor meghalt. Nem ártana, ha a szakértők és hatóságok ez érthetetlen és szomoru tüneményt komoly megfigyelés alá vennék.

* **Kit válaszszunk képviselőnek.** Szolnok-Doboka és Kolozsmegyék közgyüléseiken kimondták, hogy az eddigi szokástól eltérően képviselőkül a kerületekben odavaló, a viszonyokkal ismerős férfiakat válaszszanak, nem pedig idegen embereket, akik nem törődnek aztán a kerületeik érdekeivel. Ezen közgyülési határozatokat pártolás végett a társtörvényhatóságoknak is megküldték. Nagyvárad város törvényhatósága holnap fogja tárgyalni az átiratot. A tanács mint állandó választmány azt javasolja, hogy térjen napirendre a közgyülés az átirat felett, mert az a parlamentarismus jogaiba ütközik.

* **Az uj ötkoronások.** A bécsi pénzverőhivatalban ma készült el az első osztrák ötkoronás. Nagy ezüstpénz ez, kerületben nem sokkal nagyobb, mint az eddigi ezüst egyforintos. Az egyforintos átmérője 29 milliméter, az ötkoronásé 36 milliméter. A magyar ötkoronások nagyságban természetesen ugyanilyenek lesznek s eltérés az osztráktól csak a pénz képében lesz. Az osztrák ötkoronások képe ez: A fejoldalon a királynak egyenesen az uj pénzveréshez készült arczképe lesz arczélben, körülötte pedig ez a felirás: Franc. Jos. I. D. G. Imp. Austr. Rex. Boh. Gal. Ill. etc. et. Ap. Rex. Hung. Az irásoldal czimerképe szemléltetően mutatja a pénz értékét: az osztrák kétfejü sas körül kis kerek pajzsokban öt kis császári korona sorakozik, egymással babérkoszoru által összekötve. A sas fölött ezenkivül ez a latin felirás áll: Quinque Coronae (öt korona,) a sas alatt kis keretben a verés éve: 1900. s e szám mindkét oldalán ez a röviditett jelzés: 5 Cor. Az uj ötkoronásokat csak márczius végén bocsátják majd forgalomba.

* **Inség Zemplémben.** A tavalyi rossz termés miatt a felvidéki járásokban éhinség lépett fel. A burgonya, a szegény nép főeledele, megromlott. Több községben a szegény lakosok már vad tatárka darával tengetik életöket. Ilyen körülmények között a kivándorlás óriási és megdöbbentő arányokat öltött. Az inség enyhitésére most a szinai, sztropkói és homonnai járásokban inséges helyi bizottságok alakultak, a melyek az inségesek részére pénzt és élelmet gyüjtenek. A megye törvényhatósága 2000 koronát szavazott meg az inségesek részére, egyszersmind felkérte a kereskedelemügyi minisztert, hogy az inségeseket közmunkával lássa el és e végből állami segedelmet folyósitson. A miniszter most 28.500 koronát utalványozott ki, a melyet szét fognak osztani a teljesitendő közmunka ellenértékéül.

* **Mulatság és végrehajtás.** Orosháza ugylátszik, nemcsak a legnagyobb falu Magyarországon, hanem a legkedélyesebb is. Nem törődik a gonddal, se a buval, csak mulat, — mulat addig mig el nem jő a végrehajtó. Orosházán u. i. tavaly 241 tánczmulatságot tartottak; ezzel szemben 26.421 foglalást eszközöltek a községi végrehajtók, de elszomorodott szivvel kénytelenek bevallani, hogy a rengeteg foglalások végrehajtási költségei fejében összesen csak 19 korona 66 fillér jött be.

* **Haditudósitók.** Kétszáznál több haditudósító időzik most Dél-Afrikában. A fele természetesen angol. A Times és a Daily Mail nyolcz-nyolcz tudósitóval van képviselve. A Times egyik tudósitója *Rhodes* Frank ezredes, Cecil Rhodes fivére. Ez a haditudósító részt vett a szudáni háboruban és Omdurmannál meg is sebesült. Egy másik kiváló haditudósító G. W. *Steevens*, a Daily Mail levelezője, aki most Ladysmithben van bezárva. Hirnevét a görög-török háboruban alapitotta meg. A szudáni hadjáratban a szirdar táborából kiküldött tudósitásai nagy feltünést keltettek. Nevezetes személyiség a Daily Mail másik tudósitója is, *lady Sara Wilson*, aki Churchill lord ifjabb huga és igy Marlborough herczeg nénje. A bátor hölgy most Mafekingben tartózkodik. A Morning Post legkiválóbb tudósitója E. F. *Knight* a franczia-német háboru veteránja, aki ebben a háboruban, mint önkéntes, a francziák oldalán harczolt. Most a délafrikai háboruban sem volt tétlen és a Belmont melletti ütközetben, a hol Methuen lordot verték meg a boerek, sulyosan megsebesült, ugy hogy a jobb karját le kellett vágni. A fiatal *Churchill* Winston, aki Pretóriából olyan regényesen szökött meg, szintén a Morning Post tudósitója. Malborough herczeg unokafivére, H. S. *Pearse* a Daily News képviselője. Szép szál ember s már sokszor veszélyesen megsebesült. Az Abuklea melletti csatában épen akkor harczolt Burnaby ezredes mellett, amikor ez holtan összerogyott. A leghiresebb és legöregebb haditudósitók közé tartozik Bennet *Burleigh*, aki Buller főhadiszálásán a Daily Telegraphot képviseli. Még mint gyermek két izben harczolt az amerikai fölkelők mellett. Kétszer elfogták és ugyanannyiszor halálra itélték. Legveszélyesebb kalandja azonban abban a hadjáratban volt, amelyet Wolseley lord a Karthumban bezárt Gordon basa kiszabaditása czéljából 1884—85-ben a Niluson fölfelé vezetett. Az ő csónakja Mary Halfánál elmerült, de hosszu kinlódás után sikerült neki egy angol hajót elérnie, miközben folytonosan reátegnie kellett, hogy vagy krokodilus falja föl, vagy pedig az ellenség kezébe kerül. Azután Stewart tábornok csapatában, a mely a bahudai sivatagon masirozott keresztül, a dervisek ellen harczolt. Madagaskarban egyedül és majdnem teljesen meztelenül ment át csupa ellenséges néptörzs között. Kitchener hadjáratában is ott volt. A haditudósitók régi gárdájának egyik jeles tagja *Melton* Prior, aki az Illustrated London News rajzolója és tudósitója. Sokszor megsebesült. 1881-ben a transzváli háboru alkalmával megismerkedett Joubert tábornokkal és kitünően ismeri a mostani háboru területét. Résztvett a karlista felkelésben, ott volt, amikor a dervisek Trinkitátnál az egyptomiak négyszögét áttörték, harczolt Barker basa mellett Eltebnél és ő volt az, aki Bennet Burleigh-vel egy sebesült katonát a sivatagon át négy mértföldnyire czipelt, csakhogy biztonságba helyezhessék. Ott volt még Ulundinál, amikor Ketswaya zulu hordáit az angolok lemészárolták és akkor történt, hogy rajzait és iratait elvesztette. Ezen való dühében és fájdalmában a földre vetette magát s órákig dühöngött és orditott.

Jószivü emberbarátok figyelmébe.

Nem szoborra, sem emlékalbumra, sem pedig ezüst babérkoszorura kérem az Önök filléreit; nem is országos jellegü mozgalmat óhajtok, bankettekkel kapcsolatosan. De kérő szóval kell, hogy Önökhöz forduljak, a legnagyobb emberi érzés, az örök szeretet nevében, kell, hogy ennek a nagy szeretetnek édes testvérét, az irgalmat felébreszszem Önökben, akik jók, akik gyarlók s akiknek szivük van, mert emberek.

Nem rokonom, nem vérem az sem, akit ime, igy ajánlok résztvevő figyelmükbe; de talán ennél is több: egy Istentől, embertől elhagyatott nyomorult, egy javakorabeli férfiu, de akinek akár a koporsójára kapálják a földet, annyira porba sujtotta a szerencsétlenség.

Nem is irom ide a nevét. De ide kell, hogy irjam azt a tragédiát, aminek révén ebből a szép jövőjü emberből kiáltó nyomorék lett.

Jó családból származott; középiskolai tanulmányait sikerrel végezte, tiszti vizsgát tett és a gazdasági akadémián oklevelet nyert s a vármegye egyik nagyobb uradalmában mint gazdasági irnok volt alkalmazva.

Eddig a verőfény. Az első *disszonáns* konturt az hozza ebbe a verőfénybe, hogy a fiatal, pezsgővérü ember mulat egyet, a mulatás során nagyot költekezik s mikor másnap fölébred a mámorból, megretten azon, hogy talán a máséból is költött. Szép állását önként odahagyja és ezzel megkezdődik a keserves lakolás és bünhödések sorozata. Avagy tudunk-é mi, mohó erkölcsbirók, annyi követ dobni? egy megtévelyedett embertársunkra, mint amennyivel a rideg élet sokszor összetör bennünket?

Nem. Itt sincs vége-hossza a nyomorúságnak. Mult esztendőben bekerül a szerencsétlen ember a közkórházba. Mindkét lába elfagyott. Ugy hozták be. A kórházban azután amputálni kellett mind a két lábát. Most már fellábadt, mehetne ki, világgá. Ám nincs mivel. Rettenetes gondolat, hogy egy intelligens, jobb sorsra is érdemes ember igy, ilyen állapotban elvesszen.

Ugy mondták nekem, hogy 150 forintba kerülne egy pár müláb; ezzel azután eltipegne ez a boldogtalan ember.

Édes Istenem adjanak neki lábat. Adjanak neki kenyeret, munkát, adjanak neki abból, ami önöknek kijutott: a szeretetből! Nézzék benne az elhagyatottat, az egyedül maradtat, a ki elpusztul, mert világra szóló nyomorékká tette őt a szerencsétlenség.

Bár tudnék oly ékesen szólni, mint amilyen mélyen megráz az ilyen nyomoruság képe.

Pirulás nélkül könyörgöm ujra: adjanak, sietve adjanak! Hiszen az Isten nagyobb gyönyörüséget ugy sem alkotott számunkra annál az egynél, mikor érezzük és tudjuk, hogy a keserü fájdalom könnyét letöröltük egy sinylődőnek szeméből.*

Mendelényi Béla.

* A kegyes adományok a *Biharmegyei közkórház igazgatójának Nagyvárad* küldendők.

IRODALOM.

Az **Őrangyal,** képes gyermekujság, hónaponkint kétszer jelenik meg Győrött. A lap igen élénk tartalmu: elbeszélések, vig és komoly történetek, szindarabok és versek, továbbá ismeretterjesztő czikkek vannak benne 7—14 éves gyermekek számára. Szebbnél-szebb vallásos és mulattató tárgyu képek tarkitják lapjait. Előfizetési dija: egy évre 2 korona. Az előfizetési összeget »Az Őrangyal szerkesztőségének, Győr« — czim alatt kell beküldeni. Kivánatra mutatványt küld a szerkesztőség.

Igazságszolgáltatás.

Az ügyvédi kamara köréből.

Barbócz Gábor komádi-i ügyvédet az ügyvédek névjegyzékéből a kamara saját kérelmére törölte, s dr. *Winkler* Lajost, Margitta székhelylyel folytatólag felvette.

Az ügyvéd vizsgáló bizottság kinevezése.

A m. kir. igazságságügyminiszter az 1900. év tartamára a Budapesten müködő ügyvédvizsgáló bizottság elnökévé Veszprémy János kir. curiai tanácselnököt, helyettes elnökévé dr. Székely Ferencz kir. curiai birót, tagjává dr. Antal Gyula egyetemi nyilvános rendes tanárt. Adám András kir. curiai birót, dr. Balogh Jenő kir. itélőtáblai birót, dr. Baumgarten Izidor kir. igazságügyminiszteri osztálytanácsost. dr. Baumgarten Károly kir. itélőtáblai birót, Debreczenyi Miklós kir. itélőlábiai birót, Dessewffy Marczel kir. itélőtáblai birót, dr. Dégen Gusztáv nyug. jogakadémiai tanárt, dr. Gedeon Albert kir. itélőtáblai birót, Gottl Agoston kir. curiai birót, Grecsák Károly a kir. curiához beosztott kir. itélőtáblai birót, Havass Károly kir. curiai birót, dr. Heil Fausztin kir. közigazgatási birósági birót, dr. Imling Konrád kir. itélőtáblai tanácselnököt, dr. Istvánffy Lajos kir. itélőtáblai elnöki titkárt, Jókuthy Albert kir. curiai birót, dr. Katona Béla kir. főügyészi helyettest, dr. Krajcsik Ferencz kir. közigazgatási birósági birót, Lányi Bertalan kir. igazságügyminiszteri tanácsost, Lehotzky Lajos kir. itélőtáblai birót, Makay Dezső a kir. curiához beosztott kir. itélőtáblai birót, Mezey Albert kir. curiai birót, Nagy Sándor kir. curiai birót, Németh Péter kir. curiai birót, dr. Nyeviczkey Antal kir. itélőtáblai birót, Somogyi Mihály kir. itélőtáblai birót, Székács Ferencz kir. curiai birót, dr. Tarnai János a kir. curiához beosztott kir. itélőtáblai birót, dr. Tergovcsics István kir. curiai birót, Tolnai Antal kir. itélőtáblai birót. dr. Traiber Vincze kir. itélőtáblai birói czimmel és jelleggel felruházott kir. törvényszéki birót. dr. Tury Sándor kir. itélőtáblai birót, dr. Wargha Ferencz kir. itélőtáblai birói czimmel és jelleggel felruházott kir. törvényszéki birót, Vaszilievits Vazul kir. curiai birót, dr. Wetzel Gyulát a kir. szabadalmi hivatal elnökét, Zsembery Kálmán kir. curiai birót.

Drága mulatozás.

Drágán fizette meg három fiatal paraszt legény azt a nehány liter bort, amit a mult nyáron ittak egy napon.

Nagy András jómodu érmelléki paraszt gazda egy napon eltávozott hazulról, s odahaza maradt egy fia, aki három társát magához meghivte a pinczébe bort inni. A négy legény reggelig mulatott a pinczében, azonban evvel nem elégedtek meg, hanem reggel mikor elmentek, mindegyikök vitt még néhány liter bort haza. Igy összesen hetven liter bort vittek el.

Mikor aztán Nagy András gazda másnap haza érkezett s megtudta a dolgot, első haragjában felment a községházára s feljelentette a fiukat.

A nyomozás a feljelentés következtében megindult, s akkor aztán Nagy András már megbánta, hogy a feljelentést megtette, próbálta is azt visszavonni, de már nem lehetett, mert a cselekmény hivatalból üldözendő.

Tegnap volt ez ügynek a tárgyalása.

A panaszos a vádat ismét vissza akarta vonni a tárgyaláson, kijelentette, hogy a vádlottak megbüntetését nem kéri, de a törvényszék csak az egyik vádlottat mentette fel, a vádló fiát, amennyiben a fia ellen emelt panaszt a panaszosnak jogában állott visszavonni, mig a többi három vádlottat: Holló Sándort, Kocsis Sándort s Kocsis Józsefet hat-hat hónapi börtönre itélte.

Petegdi csendélet. A mult év őszén, szeptember 11-én hangos volt a petegdi csárda. Ott mulatott *Vigyikán* Péter az egyik asztalnál, a másiknál meg *Popa* Ilie. A két ember sokáig mulatott minden baj nélkül, csak később vesztek össze, hanem akkor aztán komoly lett a dolog, mert rövid szóváltás után Vigyikán a nála levő kést a Popa gyomrába szurta, ki rögtön eszméletlenül terült el és sokáig feküdt sulyos betegen. Az ügygyel tegnap foglalkozott a törvényszék s Vigyikánt másfélévi börtönre itélte.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Urbán Adolf.*

4711 Hankucz Tódor szándékos emberölés — helyben hagyva.

4248 Bozsó István s t. testisértés — helyben hagyva.

4308 Kosztán János becsületsértés — részben megváltoztatva.

4464 Jovanov Mihály anyakönyvi kihágás — helyben hagyva.

Előadó: *Molnár Géza.*

4040 Kozma János lopás — helyben hagyva.
4669 Pollák Mária lopás — megváltoztatva.
4746 Bogdán Ábrahám lopás — feloldva.
5523 Dré Lajos lopás — megsemmisitve.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

4465 Meskó Antal s t. lopás — helyben hagyva.

4112 Horváth Béláné testisértés — részben megváltoztatva.

4164 Fekits Mihály becsületsértés — visszautasitva.

4168 Lehrfeld Márton hivat. hatalommal való visszaélés — helyben hagyva.

4170 Vaszko János testisértés — helyben hagyva.

4173 Goldberger Márton és társa hatóság elleni erőszak — rendelet.

5463 Scheffer Dávid lopás — részben megváltoztatva.

4088 Gombos Floare lopás — helyben hagyva.

4174 Karnyanszky Lajos rágalmazás — részben megválloztatva.

4189 Szántó Lajos becsületsértés — helyben hagyva.

4190 Benedek Albert lopás — feloldva.

5555 Köteles Péter testisértés — helyben hagyva.

MULATSAG.

FARSANGI NAPTÁR:

Jan. 13. Középiskolák tánczestélye.
Jan. 18. Jogász-bál a kereskedelmi csarnokban.
Jan. 27. Tiszti estély.
Febr. 3. A katholikus kör tánczestélye a kereskedelmi csarnokban.
Febr. 24. Tiszti estély.
Febr. 27. A jogászok tánczestélye a kereskedelmi csarnokban.

A Katholikus Kör tánczestélye. Serényen folynak a készülődések a Katholikus Kör február 3-iki tánczestélyére. A nagy rendezőség tegnap délután tartotta első ülését, a melyben elintézték a legfőbb ügyeket. A rendező-bizottság ez évben is nagy érdeklődést mutat a tánczmulatság iránt, a mennyiben a gyülésen igen nagy számban volt jelen.

A meghivók most már készülnek s valószinüleg már e hét végén szét is lesznek küldve.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Irta: **Fernand-Hue.** 39

Francziából forditotta — **Ő.**

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

Oroszlánvadászat.

Reggel rövid keresés után csakugyan találtak olyan sekélyes helyre, hol a kocsik veszély nélkül átgázolhattak. Szerencsésen el is érték a tulsó partot s behatoltak egy igen sürü erdőbe, melyben egész napszálltáig folyton haladtak.

A következő napok is minden fontosabb esemény nélkül folytak le. Reggeltől estig utaztak, csak a déli órák alatt pihentek, mikor a meleg nagyon tikkasztó volt. Dover ur lassanként megnyerte társainak teljes rokonszenvét; György igen vig czimborát fedezett fel benne, Margit sem mutatott már iránta különösebb ellenszenvet a kapitány pedig, kit meghóditott az a nagy tisztelet, melyel a fiatal angol iránta tanusitott, most már nem bánta, hogy beleegyezett az együtt való utazásba. Csupán Péter tanusitott tartózkodó magaviseletet, s nem is óvakodott ellenszenvét szóval is kifejezni.

Egy napon kérdezte tőle György.

— Mi rosszat tett neked Dover ur?

— Semmit, de nem szeretem.

— Miért?

— Először is azért, mert angol.

— Egyéb okod nincs?

— Ki tudja? Nem tudom megnevezni, hogy micsoda, de valami mindig azt sugja nekem, hogy óvakodjam ezen embertől.

Már ötöd napja haladtak észak felé, mikor egy szép patak partjára értek. A parancsnok, Dover és György a kocsik előtt haladtak és észrevettek néhány antilopot, melyek közeledtükre a közeli cserjésbe menekültek. György rálőtt az egyikre, s minthogy ugy látta, hogy megsebesült, a parancsnok intése daczára, üzőbe vette a bokrok között. Dover és a kapitány utána siettek.

Nemsokára hallották György lövését, ki csakugyan utólérte az antilopot. Alig tett azonban néhány lépést az áldozat felé, midőn hirtelen egy hatalmas oroszlán tört elő a bokrok közül és rárohant a védetlen fiura. Egy pillanat alatt földre teritette s két első lábát rátéve dühös pillantást vetett a közeledő két vadászra.

A parancsnok kissé előre lépett, az állat szemei közé czélzott és lőtt. A golyó azonban szétlapult az oroszlán homlokán, mely a lö-

vésre ott hagyta Györgyöt és a parancsnok felé rohant. Már majdnem elérte őt, midőn Dover ur is kilőtte fegyverét, mire az oroszlán, uj támadójára vetette, magát földre tiporta, de maga is élettelenül rogyott az eszméletlenül fekvő angolra.

Parr azonnal György segitségére sietett, kinek azonban az ijedségen s néhány kisebb karczoláson kivül egyéb baja nem esett.

Doverrel azonban rosszabbul állott a dolog. Az oroszlán fogai és körmei nemcsak ruháját szaggatták szét, hanem behatoltak husába is. Ájultan vitték kocsijára a lövések zajára odasietö Péter segitségével. Itt Margit vette gondozás alá, kimosta sebeit s mellette maradt, hogy állandóan ápolhassa.

Mihelyt annyira magához tért, hogy beszélni tudott, a parancsnok sietett háláját kifejezni neki. Az angol szabadkozott, sőt örült, hogy Parrért valamit tehetett. Több napon át feküdt kocsijában, sebei begyógyultak, de még igen gyengének mondta magát.

A parancsnok végre észrevette, hogy a betegség kissé sokáig tart, azért inditványozta egyszer hogy próbáljon felkelni.

Dover ur engedett.

Este, midőn Margit kérdezte, hogy hogyan érzi magát a séta után, halk hangon felelt:

— Nagyon jól és ezt nagyon sajnálom.

— Margit nem szólt.

— Igen, folytatá sajnálom azokat a boldog órákat, melyeket együtt töltöttünk a kocsiban. Ön ápolt engem, beszélt nekem, hogy mulattasson, én pedig áhitattal lestem minden szavát. Ah! szivesen szembe állanék Afrika összes oroszlánjaival, ha visszavarázsolhatnám ezt az időt!

— Hát arra nem gondol, hogy milyen meleg volt a kocsiban, s mily borzasztóan rázott? szólt nevetve Margit.

— Nevethet, de én igazat mondok.

— Nem jó mindig az igazat kimondani.

— Ne legyen olyan kegyetlen; látja, hogy szenvedek s a helyett, hogy vigasztalna, gunyt üz belőlem. Talán nem ért engem?

— Sőt nagyon jól értem, és éppen ezért nem akarom önt tovább hallgatni.

— Nem akar meghallgatni?

— Nem. Mikor én önt ápoltam, csak hálámat akartam leróni, a miért nagybátyámat megmentette s most is csak azt teszem, midőn felajánlom önnek barátságomat.

— Az kevés; az engem nem elégit ki.

— Sajnálom, de szivemnek nem parancsolhatok.

— Kétségbe ejt . . .

(Foly. köv.)

Közönség köre.

1899. Az Erzsébet árvaház karácsonyfájára adakoztak:

Dr. Lukács Jánosné 3 frt., Niczeglemszky Miksáné 2 frt., Rádl Odönné 1 frt., Geissberg Emma 100 fej káposzta, Molnár Lajosné 3 frt., Mártonffy Gyuláné 3 frt., Sebestyén Lajosné 2 frt., Lukáts Antal 5 frt., Schlauch Jozefin 5 frt., Hubicsek Katalin 5 frt., Püspöki uradalom 10 darab nyul, Telegdy József 6 darab nyul, Ováry Sándorné 10 frt., Dr. Bulyovszky Józsefné 2 frt., özv. Béres Dánielné 50 kr., Kiss Imréné 30 kr., Szabó Józsefné 20 kr., Klor Antalné 50 kr., Fráter Béláné 50 kr., Andriska Károlyné 1 frt., A. S. 50 kr., Materny Imre 1 frt., Andriska Teréz 1 frt., Winkler Jozefin 6 liter kása, 6 liter bab, 6 drb szappan, 8 liter dió, 20 fő káposzta, 1 kosár gyalult káposzta, 1 zsák burgonya, Dr. Potássy Jánosné 1 frt., Dr. Potássy János 1 frt., Vidowichné 1 frt., Winkler Lajosné 1 frt., Csapóné 1 frt., Hegyesy Mártonné 1 frt., Berzsekné Rozvány Erzsébet 2 frt., Nyiry Györgyné 1 frt., Konrád Márkné 3 frt., Heringh Sándorné 2 frt., Sal Ferenczné 3 frt, 30 liter dió, 10 liter bab és 3 liter szilvaiz, Rimanóczy Kálmán 5 frt., Kolosváry Sándor 1 frt., Freiberger Albert 6 zsebkendő, özv. Gyurkovitsné 50 kr., Weiszlovits Adolfné 1 frt., Patta Manó 50 kr., N. N. 20 kr., Makucz Ernő 50 kr., Sebő J. Imre 1 frt., Fröhlich Jánosné 1 frt., Fábry testvérek 50 kr., Erődy Hermann hab czukrok, Wurst czég 25 drb narancs, N. N. 10 kr., Goldstein L. 15 kr. Dr. Szemethy Géza 1 frt., N. N. 50 kr., P. F. 50 kr., Dr. N. Gy. 50 kr., Báró Luzsenszky Lenke 1 frt., özv. Tullics Józsefné 1 frt., Dr. Hoványi Gyuláné 1 frt., H. Gy. 50 kr., Csapó J.-né 50 kr., Julierné 40 kr., Elek Gusztávné 2 frt., Sável Jánosné 1 frt., Láng Józsefné 50 kr., Harsányi Józsefné 50 kr., Szabó István 25 drb. narancs, Váli Józsefné 50 kr., özv. Dr. Giraud Ottóné 50 kr., N. N. 1 frt., Ft. Gabrielly Lajos 2 frt. 50 kr., özv. Dr. Mayer Ágostonné 2 frt., Mertz Nándor 50 kr., Széles Lajosné 50 kr., Pérchi Antal 50 kr., Szilágyi Gézáné 1 frt. N. N. 50 kr., N. N. 50 kr., özv. Láng Károlyné 50 kr., Rimler Károlyné 50 kr., Jelinek Ferenczné 1 frt., Jelinek Ferencz 1 frt., özv. Balázsházy Bertalanné 5 frt., Dr. Fráter Imréné 3 frt., Sokoll Józsefné 1 frt., Markovits Antalné 2 véka alma, 20 liter zsir, Gróf Széchenyi Viktorné 5 frt., Breunner Ella grófné 5 frt., Wagner József 5 frt., Flohr Jánosné 1 frt., Cziffra Gerőné 2 frt., Bozóky Alajosné 1 frt. 50 kr., Szentléleky Kálmánné 1 frt., Voszka Ferenczné 2 pár czipő, Lobodkáné 28 drb. kalács, Herschmann Fülöpné karácsonyfára czukorkák, Filopovics Alajos őrnagy 1 frt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Dementi.

Kolozsvár, január 9. (Saját tud. táv.) Az a hir terjedt el, hogy dr. *Purjesz* nem engedte gr. *Mayláth* Gusztáv püspököt a klinikára, hogy a betegeket lelki vigasztalásban részesitse. Az itteni «Ellenzék» ezt a hirt valótlannak mondja. *Mayláth* püspök rendszeresen bejár a klinikára.

Széchenyi miniszter marad.

Budapest, január 9. (Saját tud. táv.) Széchenyi Manó a király személye körüli miniszter nem lép vissza, a kabinetnek amugy is tervezett rekonstrukciójáig, hanem addig hosszabb szabadságra megy.

Jenő főherczeg betegsége.

Budapest, január 9. (Saj. tud. táv.) A *Jenő* főherczeg betegségéről kiadott orvosi jelentés szerint az orvosok hidegleléses influenzát konstataltak. Köpete bő, vörösbarna.

A «Pester Lloyd» uj szerkesztője.

Bécs, január 9. (Saját tud. távirata.) Az itteni «Die Fackel» czimü a külügyminiszteriumhoz közel álló heti lap szerint *Falk* Miksa közelebb visszalép a «Pester Lloyd» főszerkesztői állásától. — Utódja a lapnál *Dóczy* Lajos lesz.

Negyed milliós csőd.

Budapest, január 9. (Saj. tud. táv.) Egy német papirgyár Weisenbacher ellen egy negyed milliós csődöt kért. Weisenbacher még akkor aláirta a váltót, mikor a »Kosmos« transakciója volt. Weisenbacher nem volt található sehol; ma sincs itthon, ezért halasztódott a csőd, a mely a Holzspach czéget is rombadönti, mert Weisenbacher annak beltagja. Az ügyet holnap tárgyalják.

Harcz a Fülöp-szigeteken.

Washington, január 8. Otis tábornok jelenti. A 25. gyalogezrednek egyik zászlóalja tegnap Baccortól nyugatra megtámadta az ellenséget erőditett hadállásban. Az elleség 25 hallottat és 40 sebesültet hagyott a csatatéren. Az amerikaiak közül egy hadnagy és négy közkatona esett el, 24 katona pedig megsebesült. (M. T. Ir.)

10.000 korona nyeremény.

Budapest, január 9. (Saját tud. távirata.) Az osztálysorsjáték huzásán a 38.333 számu sorsjegy *tizezer* koronát nyert.

A pestis.

London, január 8. A Reuter-ügynökségnek jelentik Honoluluból e hó 1-ről: Deczember 26-án itt hat ember halt meg pestisben. Ugyanennek az ügynökségnek jelentik Washingtonból: a Fülöp-szigeteken levő amerikai főorvos jelentése szerint ott a benszülöttek között három pestises megbetegedés fordult elő.

NYILTTÉR.

Köszönet-nyilvánitás.

Boldog emlékü férjem, néhai Wöber János elhunyta alkalmából enyhitőleg hatott fájdalommal telt szivemre a minden oldalról megnyilatkozott őszinte részvét. Indittatva érzem magam, hogy a vendéglősök ipartársulatának, a nagyváradi pinczér-egyletnek s mindazoknak, kik koszoruikkal és a temetésen való megjelenésükkel fájdalmamban osztoztak, ez uton mondjak hálás köszönetet.

Nagyvárad, 1900. január 8.

Özv. Wöber Jánosné.

KÖZGAZDASAG.

A Magyar Gazdaszövetség közgyülése. Tegnap délután tartotta évi közgyülését a Magyar Gazdaszövetség *Károlyi* Sándor gróf elnöklésével. Jelen voltak Zay Miklós gróf, Pallavicini Ede őrgróf, Hegedüs József, Emődy József, Blaskovits Ferencz, Scitovszky János, Mesko Pál stb.

Az elnöki megnyitó utal az elért eredményekre és arra a mindinkább kidomborodó tapasztalásra, hogy nálunk minden a nép fölemelésére, sorsának javitására irányuló müködés azért nehéz, vagy azért hiusul meg teljesen, mert sok helyen a középosztály szétmállása folytán hiányoznak a vezetésre hivatott és arra önként vállalkozó elemek. ***A középosztály rekonstrukcziója tehát föltétele a nép emelkedésének és*** s emez a nélkül keresztül nem vihető. Erre *Bernát* István ügyvezető olvasta föl a mult évi müködésre vonatkozó jelentését.

Zselénski Róbert gróf ezután következett fölolvasásában az *adóreform* kérdésével foglalkozott.

Nem tartja népünket eléggé éretnek arra, hogy a hozadéki adóktól a személyes adók rendszerére térjünk át.

Hive a kereseti források arányos megadóztatásának, az adómentes létminimumnak, de attól tart, hogy a progressziv adó az adóerkölcs megrontásához és eltitkoláshoz vezetne, a mint az Angliában az örökösödési adónál már is érezhető. A miniszteri tervezet az osztrák adóreformra támaszkodik, pedig az sem kifogástalan.

György Endre sok tekintetben eltérő nézeteket vall, de nem tagadja, hogy a föld négy és ötszörösen nagyobb adóval van sujtva, mint a többi jövedelem. A harmadosztályu kereseti adó alá esők átlag nem igen fizetnek többet 2—3 százaléknál, ellenben a föld, Wekerle szerint is fizet 15 százalékot.

Ezután *Mérey* Lajos sok tudással és len-

dülettel vázolja azokat a teendőket, melyek reánk a *betóduló idegen birtokosokkal* szemben, nemzeti és politikai szempontból hárulnak. Reá mutat a könnyelmü gazdálkodásra, melyet ez irányban az utolsó harmincz éven át a szabadelvüség palástja alatt üztünk. Vázolja Porosz- és Oroszországnak idevágó politikáját és azokat a nehézségeket, melyek a kereskedelmi szerződésekből folynak s ezeket méltányolva javaslata oda irányul, hogy jövőre ingatlan vagyont csak magyar honpolgár szerezhessen, illetőleg az idegen birtokszerzők kötelezve legyenek a honosságot megszerezni. Azok a birtokosok, a kik állandóan külföldön laknak még ha magyar polgárok is, fokozott adóval sujtandók. Mielőtt azonban ez irányban további lépések történnének, az idevágó részletes statisztikai adatok beszerzendők.

A tetszéssel kisért fölolvasás után ujból *Károlyi* Sándor szólalt föl és utalt a középosztály hiányának nagyon rossz következéseire, részletesen fejtegette, miként lehetne és kellene ezen segiteni. Különösen fontosnak tartja, hogy nemzetiségi vidékeken a középbirtokosság restauráltassék. E nélkül ki leszünk téve a legnagyobb veszedelmeknek. A nemzeti politika irányát a nemzeti élet követelményeinek kell megszabni, nem pedig alig, vagy rosszul értett idegen elméleteknek. A szövetség e kérdésnek az országos gazdasági egyesülettel való tárgyalására Méreyn kivül Károlyi Sándor grófot és Bernát Zoltánt küldötte ki,

---

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, január 9.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	372.10
Magyar hitel	370.50
Államvasut	318.05
Rimamurányi	334.50
Magyar jelzálog	226.75
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

Budapest, január 9.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	7.82
Buza áprilisra	7.63
Uj tengeri	4.90
Rozs okt.	6.31
Zab okt.	5.—
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. január 9-én.

Magyar aranyjáradék 4%	97.50
Magyar koronajáradék	94.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	100.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	99.50
Magyar keletivasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	93.75
Italmérési jog megváltási kötvény	99.—
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	95.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	160.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	137.25
Osztrák járadék papirban	98.65
Osztrák járadék ezüstben	98.45
Osztrák járadék aranyban	97.50
Osztrák korona járadék	98.70
Osztrák államsorsjegyek	136.50
Osztrák magyar bankrészvény	18.25
Magyar hitelbankrészvény	738.50
Osztrák hitelintézeti részvény	744.—
Párisi vista	96.15
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.21
Németbirodalmi márka	118.15
London vista	242.40
20 márkás arany	23.62

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

133/1900. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1899. évi november hó 14-én 365—14113/1899. kgy. sz. alatt kelt határozata alapján értesittetnek mindazon érdeklődők, kik a szinház mellett épitendő bérbazár épületben bolthelyiséget vagy lakást szándékoznak bérelni, hogy e tekintetben ajánlataikkal a bérbeadással s a szerződés előzetes megkötésével megbizott szinház és bazár épitkezési vállalathoz forduljanak, a hol is a részletes tervek és költségvetések megtekinthetők.

Egyes ajánlattevőknek az épitési vállalathoz beadott ajánlata s az ez alapon megkötött szerződések ajánlattevőt azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis a törvényhatósági bizottság jóváhagyása után kötelezi.

Kelt Nagyvárad város tanácsának 1900. évi január hó 5-én tartott üléséből.

Dr. Bulyovszky,
polgármester.

Nagyvárad város jog- és gazgaságügyi tanácsnokától.

1/1900. g. ü. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 375/14095—1899. kgy. sz. a. kelt határozata s Nagyvárad város tanácsának 14450/99. sz. a. kelt végzése értelmében ***1900. év január hó 30-ik napján*** délelőtt 10 órakor a városház nagytermében a következő vállalati munkálatok fognak nyilvános árlejtés utján kiadatni:

Vállalati munkálatok:

A város részére 1900. év január 1. napjától 1902. deczember 31. napjáig terjedő három (3) évi időtartamra szükséges 1. *kőmüves*, 2. *ács*, 3. *üveges*, 4. *cserepező*, 5. *szobafestési*, 6. *lakatos*, 7. *asztalos*, 8. *mázoló*, 9. *kovács*, 10. *kerékgyártó*, 11. *bádogos*, 12. *burkolati*, 13. *föld, sár és egyéb* fuvarozási munkálatok.

Ezen vállalati munkálatokra vonatkozó általános és külön feltételek, valamint az egységárjegyzékek alulirott hivatalos helyiségében és a mérnöki hivatalnál megtekinthetők.

Árlejteni lehet szóval, vagy zárt ajánlatok beadása által.

Árlejtők tartoznak a kőmüves munkálatoknál kétezer, az ács munkálatoknál 2200, az üveges munkálatoknál 100, a cserepező munkálatoknál 200, a szobafestési munkálatoknál 100, a lakatos munkálatoknál 400, az asztalos munkálatoknál 400, a mázoló munkálatoknál 300, a kovács munkálatoknál 200, a kerékgyártó munkálatoknál 200 korona, a bádogos munkálatoknál 100, a burkolati munkálatoknál 200, a föld, sár és egyéb fuvarozási munkálatoknál 1200 koronát készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban *bánatpénzül* az árlejtés megkezdése előtt az árverelő küldöttség elnökének kezeihez letenni, illetve azt beadandó s egy koronás bélyeggel ellátott zárt ajánlataikhoz csatolni.

Zárt ajánlatok 1900. január hó 30. napjának d. e. 10 órájáig alulirott kezeihez nyujtandók be s azokban határozottan megemlitendő, hogy árlejtő az árlejtési általános és külön feltételeket s egységárakat ismeri s azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja.

A kitüzött határidőn tul beérkezett vagy távirati ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

A tett ajánlatok árlejtőt a leütéskor azonnal, azonban Nagyvárad város közönségét csakis a törvényhatósági bizottság jogerős jóváhagyása után kötelezik.

Nagyvárad, 1900. január 8-án.

Komlóssy József,
jog- és gazdaságügyi tanácsnok,
az árverelő küldöttség elnöke.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárad—Szeged.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	**7 00**
Osi	»	10 30	4 41	**7 16**
Less	»	10 48	5 01	**7 52**
Gyapju	»	— —	— —	— —
Cséffa	»	11 0›	5 19	**8 29**
Szalonta	»	11 26	5 44	**8 46**
Kötegyán	»	11 46	†6 05	**9 15**
Sarkad	»	11 57	**6 17**	**9 31**
Gyula	»	12 21	**6 44**	**10 01**
Csaba	»	2 10	**7 41**	**4 44**
Oroházas	»	3 10	**9 10**	**5 50**
H-M-.Vásárhely	»	4 00	**10 02**	7 00
Szeged	»	4 35	**10 55**	7 55

Szeged—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Szeged	ind.	**3 40**	10 25	**6 40**
H.-M.-Vásárhely	»	**4 38**	11 05	**7 50**
Orosháza	»	**5 41**	11 54	**9 20**
Csaba	»	7 00	2 33	**4 50**
Gyula	»	7 27	3 05	**5 26**
Sarkad	»	7 47	3 27	**5 56**
Kötegyán	»	†7 57	3 39	6 10
Szalonta	»	8 23	4 10	6 47
Cséffa	»	8 42	4 34	7 18
Gyapju	»	— —	— —	— —
Less	»	9 04	5 00	7 51
[illegible]	»	9 21	5 19	8 16
Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31

Nagyvárad—Arad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	**7 00**
Gyula	»	12 21	**6 44**	**10 01**
Békés-Csaba	»	2 23	**7 18**	**4 32**
Kétegyháza	»	2 54	**7 45**	**5 03**
Kurtics	»	3 28	**8 21**	**5 38**
Arad	érk.	3 55	**8 48**	6 05

Arad—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Arad	ind.	**5 10**	11 20	**9 37**
Kurtics	»	**5 39**	11 52	**10 07**
Kétegyháza	»	6 14	12 31	**10 54**
Békes-Csaba	»	6 47	2 33	**4 50**
Gyula	»	7 27	3 05	**5 26**
Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31

Szombatság-Rogoz—Dobrest.

		Vegy. v.	Vegy. v.
Szombatság-Rogoz	ind.	7 55	**6 08**
Nánhegyesel	»	†8 21	†**6 34**
Dobrest	érk.	8 37	**6 84**

Dobrest—Szombatság-Rogoz.

		Vegy. v.	Vegy. v.
Dobrest	ind.	6 36	4 22
Nánhegyesel	»	†6 46	†4 32
Szombatság-Rogoz	érk.	**7** 10	4 56

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelzettek feltételes megálló helyek.

Nyomatott a Szent-László-nyomdában Nagyváradon.